

Motion

1977/78:1111

av Lars Werner m. fl.
av föräldrautbildning

Det är en omvälvande upplevelse att bli förälder för första gången. Den stora händelsen har inte bara positiva inslag. Depressioner och äktenskapskriser följer inte sällan i föräldraskapets spår. Orsakerna till detta är många.

Den snabba koncentrationsprocessen inom näringslivet har medfört enorma befolkningsomflyttningar. Människor har under de senaste 50–75 åren tvingats söka sig bort från de områden där familjen i generationer haft sin försörjning. Sysselsättningstillfällena har koncentrerats till allt färre platser. Det sociala kontaktnätet, som karaktäriserade det gamla bondesamhället eller de små bruksorterna, har ersatts av isolering i de större städernas snabbt expanderande ytterområden. 100-tals miljoner kronor i rena vinster har tillförts smarta mark- och bostadsspekulanter, som inget hade att tjäna på en planering som tog hänsyn till människornas omedelbara behov av kontakt och social gemenskap.

Denna process inom närings- och samhällsliv har fått tydliga ideologiska följder. Familjelivet privatiseras och glorifieras. Kärnfamiljen blir till en trygg tillflyktsort för människor som saknar djupa rötter bakåt i sin nya miljö, vilka sugt ut allt hårdare i ett allt människofientligare arbetsliv.

Industrin och masskulturen spekulerar i människors otrygghet och behov av förströelse. Fritidsprylar för passiv konsumtion har blivit jätteaffärer. Veckotidningsvärlden ger tips på mysiga heminredningsidéer och beskriver ingående den unga kungafamiljens stora lycka – barnet. "Så fort som möjligt skaffar vi oss ännu ett barn", förtäljer löpsedlarna.

Trycket på familjen i denna situation är enormt. Familjen skall kompensera både bristen på gemenskap och närhet till vänner och anhöriga samt det ökande främlingsskapet på jobbet. I de 100 000-tals fall där människor inte ens beretts rätten till ett jobb blir trycket och kraven på familjen än större.

Till dessa villkor föds årligen inemot 100 000 barn. Somliga är efterlängtrade, somliga är det inte. Men ändå räknar merparten av blivande föräldrar med något stort och odefinierbart som skall ge en ny dimension till deras liv.

Vad gör nu samhället för att förbereda de blivande föräldrarna? I stort sett ingenting. Veckotidningspropagandan med sina förljugna familjeidyller och rosiga babyansikten saknar fortfarande en motvikt av sansad nödvändig information om – inte minst – de psykiska problem som är att vänta.

Samhället har efter hand byggt ut stödet till barnfamiljerna, både ekonomiskt och socialt. Som ett led i dessa familjepolitiska stödåtgärder

måste en allmän föräldrautbildning ses. För att mer djupgående kunna stödja föräldrarna i deras föräldraskap måste dock helt andra och vittgående åtgärder vidtas. Det krävs genomgripande sociala och ekonomiska förändringar inom de flesta samhällssektorer. Det behövs t. ex. en helt annan bostadspolitik, inriktad på gemenskap och service och en annan arbetsmarknadspolitik, där rätten till arbete åt alla garanteras och där arbetstiden är förkortad för alla. Det krävs också en ny syn på barnen och familjens roll i samhället för att barnomsorgspolitiken skall kunna förändras så att varje barn får den omsorg och stimulans det behöver.

De blivande mammorna får mat- och motionsråd och undergår fortlöpande hälsokontroller. Är man bara i fysisk trim, så . . . Perspektiven framåt sträcker sig inte ofta längre än till själva förlossningen. Det är den som inger oro. Föräldraskapet är ännu avlägset. Pappan lämnas utanför. Men den initiativrike läser sig själv till vad som händer i kvinnans kropp, lever sig in i rollen som blivande förälder – inte sällan utifrån förfälskade förebilder, eftersom andra saknas. De upplysta letar snart upp en kurs i barnavård i någon ideell organisations regi, där de får bekräftat det som de trodde var rätt beträffande barnmat, tvättning, utevistelse, idealvikt etc. Med kunskap om den vardagliga skötseln tror man sig sedan ha förberett sig på föräldraskapet. Skötselråd ges för övrigt i den lilla broschyr som delas ut vid mödravårdscentralerna samt fås numera också i det allt vanligare rooming-in-systemet vid förlossningsavdelningarna.

Vi vill inte förringa nödvändigheten av skötselråd. Men än viktigare är samhällets ansvar att psykiskt förbereda de blivande föräldrarna. Här görs över huvud taget ingenting. Spridda experiment utförs med samtalsgrupper för blivande och nyblivna mammor knutna till mödra- och barnavårdscentralerna, där människor i samma situation ges möjlighet att utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma problem under sakkunnig ledning. Vi anser att detta bör bli regel, ej undantag. Det är nödvändigt, inte minst mot bakgrund av den glorifiering av barnafödande och föräldraskap som framtonas i veckotidningsfloran.

Frågan om föräldrautbildning utreds för närvarande, men det finns ändå anledning för riksdagen att dels fastslå att föräldrautbildning behövs, dels formulera riktlinjer för utbildningens innehåll, eftersom frågan om föräldrautbildningens innehåll, utformning och eventuella effekt inte är okontroversiell. Baskunskaperna i den allmänna föräldrautbildningen skulle förslagsvis kunna förmedlas av en grupp med psykologer, läkare, kuratorer, hemkonsulenter och olika lärare. Utbildningen bör vara kontinuerligt återkommande och följa naturliga "utvecklingsstationer" i barnens liv såsom mödrahälsovården, barnavården och skolan. Alla föräldrar skulle erbjudas och stimuleras till att genomgå utbildningen.

Föräldrautbildningen skall också syfta till att göra föräldrarna medvetna om sin egen situation, om ekonomisk och social utslagning och om hur samhället fungerar och också stimulera till förändring av orättvisa förhållan-

den. Utbildningen skall också skapa bättre förutsättningar för att ge barnen en bättre uppväxtmiljö och bidra till en kollektiv syn på barnen.

Under hänvisning till ovanstående föreslås

att riksdagen uttalar att en allmän återkommande föräldrautbildning bör komma till stånd samt hemställer hos regeringen om förslag därom.

Stockholm den 24 januari 1978

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

INGA LANTZ (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)